

Náhrada mzdy

Vznik nároku na invalidní důchod nezávisí na tom, jestli pojištěnec stále pracuje, či nikoliv (srov. § 38 zákona o důchodovém pojištění), a pojištěnci vzniká nárok (stejně jako se mění jeho výše či nárok zaniká) k určitému dni bez ohledu na to, zda jde u pojištěnce o den pracovní, či nikoliv (srov. § 54 a § 56 zákona o důchodovém pojištění). Proto i při stanovení náhrady za ztrátu výdělku (za jednotlivé dny) je nutné vycházet z poměrné části invalidního důchodu připadající na kalendářní den, a nikoliv na den pracovní. Nárok na náhradu za ztrátu na výdělku vzniká dnem, kdy došlo k poklesu (ztrátě) výdělku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 21 Cdo 2483/2021-390 ze dne 26.10.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. O., narozeného dne XY, bytem v XY, zastoupeného Mgr. Z.M., advokátem se sídlem v P., proti žalované P. P., se sídlem v XY, IČO XY, zastoupené JUDr. M.M., advokátem se sídlem v M.S., o 362 708 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 38 C 365/2019, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně- pobočky ve Zlíně ze dne 27. dubna 2021, č. j. 60 Co 51/2021-347, tak, že dovolání žalované proti výroku I rozsudku krajského soudu se odmítá. Rozsudek krajského soudu ve výrocích II, IV a V a rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 24. listopadu 2020, č. j. 38 C 365/2019-291, ve výroku I v části, v níž bylo žalované uloženo, aby zaplatila žalobci 133 360,30 Kč s 9% ročním úrokem z prodlení z částky 133 360,30 Kč od 12. 9. 2019 do zaplacení a 9% roční úrok z prodlení z částky 214 544 Kč od 12. 9. 2019 do 27. 1. 2021, a ve výrocích III a IV se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Okresnímu soudu ve Zlíně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Okresního soudu ve Zlíně dne 16. 10. 2019 se žalobce domáhal po žalované zaplacení 362 708 Kč s 9% úrokem z prodlení od 12. 9. 2019 do zaplacení s tím, že u žalované pracoval na základě pracovní smlouvy ze dne 15. 4. 2013 s druhem práce řidič kamionové dopravy. Dne 9. 1. 2017 utrpěl žalobce při plnění pracovních úkolů pracovní úraz, při němž došlo k podvrtnutí levého kolenního kloubu s roztržením vnitřního menisku. Od 11. 4. 2018 byl žalobce uznán invalidním pro invaliditu prvního stupně. Pracovní neschopnost skončila 25. 5. 2018 a dne 28. 5. 2018 nastoupil žalobce zpět do zaměstnání. Ukázalo se však, že žalobce dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu dosavadní práce, k čemuž podle názoru žalobce došlo v důsledku jeho pracovního úrazu. Dne 24. 7. 2018 byla k návrhu žalované uzavřena dohoda o skončení pracovního poměru ke dni 31. 7. 2018, v níž bylo konstatováno, že žalobce dlouhodobě pozbyl „pracovní způsobilost k výkonu dosavadní práce“, ovšem zůstalo sporné, zda v souvislosti s pracovním úrazem, či nikoli. Žalobce požadoval uhradit odstupné ve výši dvanáctinásobku průměrného měsíčního výdělku ve výši 388 189 Kč, resp. 329 961 Kč po odečtení daně z příjmu. Dále požadoval úhradu částky 32 747 Kč jako doplatku náhrady za dva dny svátku, za den 30. 5. 2018, kdy nebyla přidělována práce, za 10 dnů návštěv u lékaře a za 31,5 dnů dovolené; při stanovení tohoto nedoplatku vycházel žalobce z průměrného hodinového výdělku ve výši 186,69 Kč (na rozdíl od částky 125,80 Kč použité při výpočtu zaměstnavatelem).

2. Okresní soud ve Zlíně rozsudkem ze dne 24. 11. 2020, č. j. 38 C 365/2019-291, uložil žalované

povinnost zaplatit žalobci 348 853 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % z této částky od 12. 9. 2019 do zaplacení (výrok I), žalobu zamítl v části o zaplacení částky 13 855 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % z této částky od 12. 9. 2019 do zaplacení (výrok II) a rozhodl o povinnosti žalované nahradit náklady řízení žalobci ve výši 189 828,50 Kč k rukám advokáta Mgr. Z.M. a České republiky - Okresnímu soudu ve Zlíně „v celém rozsahu, přičemž konkrétní výše této náhrady jakož i lhůta k plnění budou určeny samostatným usnesením“. Skutkový stav zjistil (mimo jiné) na základě znaleckého posudku doc. MUDr. J.Ch., CSc., znalce v oboru zdravotnictví, odvětví pracovní úrazy a nemoci z povolání, ze dne 3. 10. 2018, znaleckého posudku Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a výslechu jeho zpracovatelů (mimo jiné K. U., jenž je neurologem). Protože závěry znaleckého posudku znaleckého ústavu měl za zpochybněné závěry posudku znalce doc. MUDr. E.H., CSc., a protože znalecký ústav pozbyl ke dni 31. 5. 2020 znalecké oprávnění, ustanovil soud prvního stupně za účelem objasnění odborných otázek znalce v oboru zdravotnictví, specializace posudkové lékařství, MUDr. V.L. (jenž je zároveň atestovaným neurologem). Nakonec učinil skutkový závěr, že „jednak následky pracovního úrazu ze dne 9. 1. 2017 nastaly přímo na koleni žalobce jej samy o sobě činily dlouhodobě zdravotně nezpůsobilým k výkonu takové práce, a jednak v jejich důsledku došlo k zásadnímu zhoršení do té doby latentně probíhajícího degenerativního onemocnění páteře žalobce výhřezem meziobratlové ploténky s následnou operací, po níž ovšem potíže v páteři nevyvymizely, přičemž tento zdravotní stav žalobce zapříčiněn v podstatné a značné míře právě pracovním úrazem ze dne 9. 1. 2017 jednoznačně vedl ke konstatování ztráty zdravotní způsobilosti žalobce k výkonu dosavadní práce ve znaleckém posudku. Nebýt pracovního úrazu ze dne 9. 1. 2017 ke konstatování ztráty zdravotní způsobilosti žalobce k výkonu dosavadní práce by ke dni 31. 7. 2018 zřejmě vůbec nedošlo.“ Uzavřel proto, že k rozvázání pracovního poměru účastníků dohodou ke dni 31. 7. 2018 došlo ve skutečnosti z důvodu podle § 52 písm. d) zákoníku práce, s nímž se pojí odstupné ve výši dvanáctinásobku průměrného měsíčního výdělku. Ten zjišťoval jako výdělek pravděpodobný, neboť žalobce v rozhodném období (pro účely odstupného vycházel soud z druhého čtvrtletí roku 2018) nepracoval. Vyšel z celkové mzdy zúčtované ostatním zaměstnancům žalované (1 200 460 Kč), kteří měli sice v mzdových listech vykázáno 6 664 odpracovaných hodin, ale ve skutečnosti odpracovali 9 654 hodin, a pravděpodobným průměrným hodinovým výdělkem je proto částka 125,80 Kč. Pro určení průměrného měsíčního výdělku však považoval za spravedlivé, aby bylo vycházeno ze skutečné pracovní doby (58 hodin týdně), která u žalované činila pravidelně více než stanovená nebo dohodnutá týdenní pracovní doba. Výše odstupného tak podle soudu prvního stupně činila 380 700 Kč (přiznal však pouze částku 329 961 Kč požadovanou žalobou), doplatek náhrady mzdy za dva dny státních svátků představoval částku 906 Kč (při pracovní době 11,6 hodin denně), náhrada za překážku v práci na straně zaměstnavatele dne 30. 5. 2018 částku 1 460 Kč a stejnou částku náhrada mzdy za návštěvu lékaře v souvislosti s léčením kolene postiženého pracovním úrazem dne 29. 5. 2018, a doplatek náhrady mzdy za nevyčerpanou dovolenou v délce 31,5 dne (opět při denní pracovní době 11,6 hodin) činil 14 266 Kč. Žalobu zamítl soud prvního stupně v části, v níž se žalobce domáhal náhrady mzdy za dalších devět návštěv lékaře od 5. 6. 2018, neboť od tohoto dne „žalobce nebyl schopen ani připraven konat práci odpovídající jeho zdravotnímu stavu“.

3. K odvolání žalované Krajský soud v Brně - pobočka ve Zlíně rozsudkem ze dne 27. 4. 2021, č. j. 60 Co 51/2021-347, zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I ohledně nároku na zaplacení částky 214 544 Kč a řízení v této části zastavil (výrok I rozsudku odvolacího soudu). Rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I potvrdil v části, v níž bylo žalované uloženo zaplatit žalobci 133 360,30 Kč s 9% úrokem z prodlení od 12. 9. 2019 do zaplacení a 9% úrok z prodlení z částky 214 544 Kč od 12. 9. 2019 do 27. 1. 2021 (výrok II rozsudku odvolacího soudu), a změnil v části o zaplacení částky 948,70 Kč s 9% úrokem z prodlení od 12. 9. 2019 do zaplacení tak, že v této části žalobu zamítl (výrok III rozsudku odvolacího soudu). Rozhodl dále o povinnosti žalované nahradit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 216 045 Kč k rukám advokáta Mgr. Z.M. a státu náklady řízení ve výši 23 717,50 Kč. Souhlasil se způsobem, jakým soud prvního stupně dospěl ke skutkovému závěru, že žalobce je dlouhodobě zdravotně nezpůsobilý k výkonu dosavadní práce pro následky

pracovního úrazu kolene ze dne 9. 1. 2017, že zároveň tímto úrazem došlo také k zásadnímu zhoršení onemocnění páteře žalobce a že „nebyť pracovního úrazu ze dne 9. 1. 2017, ke konstatování ztráty zdravotní způsobilosti žalobce k výkonu dosavadní práce by nedošlo“. Za „správné a spravedlivé“ shledal odvolací soud použití tzv. váženého průměru týdenní pracovní doby, ve kterém bude zohledněna různá týdenní pracovní doba zaměstnance v rozhodném období. Právně odlišným způsobem posoudil nárok žalobce na náhradu za nepřidělení práce dne 30. 5. 2018. Protože již v době od skončení pracovní neschopnosti byl žalobce dlouhodobě zdravotně nezpůsobilý pro výkon práce, posoudil odvolací soud tento nárok jako nárok na náhradu škody způsobené pracovním úrazem a od částky 1 460 Kč odečetl 231,90 Kč jako poměrnou část měsíčního invalidního důchodu žalobce připadající na jeden pracovní den (včetně svátků). Stejně postupoval odvolací soud i u dne 29. 5. 2018, kdy žalobce navštívil lékaře, a u dvou dnů státních svátků. Nakonec se ztotožnil se způsobem, jakým soud prvního stupně stanovil náhradu mzdy za nevyčerpanou dovolenou.

4. Proti rozsudku odvolacího soudu, a to jeho výrokům I a II, podala žalovaná dovolání. Prvou otázkou, při jejímž posouzení odvolací soud podle jejího názoru pochybil, je otázka procesního práva, a to pro jaké odvětví z oboru zdravotnictví má být věcně příslušný znalec posuzující otázku, zda pracovní úraz byl podstatnou, značnou, důležitou a rozhodující příčinou dlouhodobého pozbytí zdravotní způsobilosti žalobce k dosavadní práci. Podle názoru dovolatelky by se měl odvolací soud s ohledem na novelu zákona o specifických zdravotních službách účinnou od 1. 11. 2017 odchýlit od právního názoru v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 670/2019 tak, že věcně příslušným znalcem je znalec pro obor zdravotnictví, odvětví pracovní lékařství, případně pro odvětví všeobecné praktické lékařství, a nikoliv pro odvětví posudkové lékařství. Judikaturou dovolacího soudu je podle žalované neřešena druhá otázka, totiž zda lze procesně přihlížet k závěrům ústavního znaleckého posudku, pokud se na jeho vypracování nepodílel znalec pro příslušné zdravotnické odvětví a pokud před dokončením dokazování tímto znaleckým posudkem (resp. před možností soudu uložit vypracovat dodatek posudku) zaniklo znaleckému ústavu oprávnění vykonávat znaleckou činnost. V třetí procesní otázce, zda bylo za okolností daného případu třeba zadat revizní znalecký posudek, se podle názoru dovolatelky odvolací soud odchýlil od rozhodnutí dovolacího soudu ve věcech sp. zn. 21 Cdo 4562/2010, 21 Cdo 4543/2014 a 21 Cdo 3653/2019. Dosud neřešenou má být čtvrtá právní otázka spočívající ve výkladu pojmu týdenní pracovní doba ve smyslu ustanovení § 356 odst. 2 věty druhé zákoníku práce. Dovolatelka nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že je jí „skutečná průměrná délka týdenní pracovní doby“, a argumentuje, že se jí rozumí stanovená týdenní pracovní doba. Od ustálené judikatury (např. rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2618/2000) se měl podle dovolatelky odchýlit odvolací soud při řešení páté otázky, neboť o náhradách zaměstnanců mzdové povahy rozhodují soudy v „hrubém“. Odvolací soud tak měl zohlednit, že žalovaná zaplatila nejenom částku 214 544 Kč žalobci, ale také zaplatila částku 48 016 Kč jako srážku zálohy na daň z příjmů; i v této části byla pohledávka žalobce uspokojena zaplacením. V šesté právní otázce, dosud v judikatuře dovolacího soudu neřešené, dovolatelka namítá, že při výpočtu náhrady za den 30. 5. 2018 vycházel odvolací soud z nesprávné délky doby (11,6 hodin za směnu místo 8 hodin), měl uvažovat s poměrnou částí měsíčního invalidního důchodu na kalendářní (nikoliv pracovní) den a nezážil „nějaký dosažitelný pravděpodobný výdělek žalobce“, nejméně na úrovni poměrné části minimální mzdy. Rozhodným obdobím má být podle dovolatelky první čtvrtletí roku 2018. Stejně výhrady namítá i ve vztahu k nároku na náhradu za dva státní svátky ve dnech 6. 7. a 7. 7. 2018. Při formulování sedmé právní otázky dovolatelka předestírá, že nárok na náhradu za návštěvu u lékaře dne 29. 5. 2018 měl být posouzen jako nárok z překážky v práci na straně zaměstnance, která však nemusela trvat 11,6 hodin, ale jen nezbytnou dobu, přičemž náhrada mzdy se měla řídit pravděpodobným výdělkem na jiné nové vhodné práci (zde dovolatelka odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2982/2020). Dovolatelka navrhla, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil „k doplnění řízení a k novému rozhodnutí“.

5. Žalobce ve svém vyjádření k dovolání uvedl, že na řešení formulovaných otázek nemůže mít vliv

novela zákona o specifických zdravotních službách, neboť žalovaná zaměňuje lékařské posudky a posudky znalecké. V projednávané věci se navíc posuzovaly odborné otázky ortopedické a neurologické. Sama žalovaná se domáhala znalce pro odvětví posudkové lékařství, čemuž posléze v dovolání odporuje. Procesně nevyjasněnou je naopak otázka, zda mohl soud přihlížet k posudku doc. MUDr. H., který žalovaná předložila pozdě. Dále se žalobce vyjádřil k rozsudku soudu prvního stupně.

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací [§ 10a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)] po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

7. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

8. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

9. Směřuje-li dovolání žalované výslovně i proti výroku I rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně ohledně nároku na zaplacení částky 214 544 Kč zrušen a řízení bylo v této části zastaveno (pro částečné zpětvzetí žaloby), neobsahuje v tomto rozsahu ani vymezení důvodů dovolání (§ 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.), ani vymezení toho, v čem spatřuje dovolatelka splnění předpokladů dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 a § 237 o. s. ř. Proto Nejvyšší soud odmítl dovolání žalované v této části podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř.

10. Odůvodňuje-li žalovaná přípustnost dovolání k řešení první otázky nutností odklonu od závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2019, sp. zn. 21 Cdo 670/2019, pak přehlíží, že tento rozsudek se (za právního stavu účinného do 1. 1. 2021) vyjadřuje k otázce znaleckého oboru (odvětví a specializace), jemuž přísluší posuzování zdravotní způsobilosti k práci. V posuzované věci však nebylo třeba dále znalecky zkoumat, co žalobci dlouhodobě znemožňuje výkon práce řidiče kamionové dopravy (i z posudku znalce doc. MUDr. E.H., CSc., soudy uzavřely, že je to jednak závažné postižení levého kolenního kloubu, a současně i závažné onemocnění bederní páteře), ale rozhodnutí soudů nakonec záviselo na posouzení otázky, zda stav onemocnění páteře byl v době rozvázání pracovního poměru „v míře podstatné a značné“ způsoben úrazem kolene ze dne 9. 1. 2017. V tomto ohledu považovaly soudy za klíčové, aby znalecký posudek byl vypracován odborníky (rovněž) z neurologie a ortopedie (viz bod 36 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu); vymezení přípustnosti dovolání se zde proto míjí s otázkou procesního práva, na jejímž řešení rozhodnutí odvolacího soudu záviselo.

11. Rozhodnutí odvolacího soudu je (při posouzení třetí otázky procesního práva v případě rozporu mezi dvěma znaleckými posudky, kdy při zpochybnění závěrů posudku znaleckého ústavu znaleckým posudkem doc. MUDr. E.H., Csc., a po slyšení jeho zpracovatelů ustanovil soud prvního stupně znalce MUDr. V.L.) v souladu s ustálenou rozhodovací praxí odvolacího soudu, podle níž v případě rozporu mezi dvěma znaleckými posudky lze rozhodnout o přezkoumání těchto posudků dalším znalcem, příp. znaleckým ústavem, ovšem jen v případě, že soud sám tento rozpor po slyšení obou znalců neodstraní (srov. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 15. 7. 1982, uveřejněný pod č. [45/1984](#) Sb. rozh. obč., nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2010, sp. zn. III. ÚS 1336/10, anebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4562/2010, či usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2016, sp. zn. 29 Cdo 4153/2015). Dovolací soud nesouhlasí s názorem dovolatelky, že pro nyní posuzovanou věc je nutno hledat návod v důvodech rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. 21 Cdo 3653/2019, neboť v tomto rozsudku bylo významné, zda dočasná pracovní neschopnost žalobkyně byla po celé uvedené období způsobena následky pracovního úrazu; v nyní posuzované věci však byly klíčové jiné odborné otázky (viz výše).

12. Ve vymezení sedmé právní otázky dovolatelka nejprve nesouhlasí s právním závěrem odvolacího soudu, že jde o nárok na náhradu škody, a dále argumentuje (s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu), jakým způsobem by měla být určena náhrada mzdy. Dovolání však nemůže být přípustné pro řešení otázky stanovení náhrady mzdy pro případ překážky v práci, neboť rozhodnutí odvolacího soudu na jejím vyřešení nezáviselo; rozhodnutí odvolacího soudu bylo naopak založeno na posouzení tohoto nároku jako nároku na náhradu škody. Dovolatelka přitom nevymezila, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání při řešení otázky, zda se (v případě návštěvy u lékaře dne 29. 5. 2018) jedná o nárok na náhradu škody, či o režim překážek v práci.

13. Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci (mimo jiné) zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že žalobce pracoval u žalované na základě pracovní smlouvy ze dne 15. 4. 2013 s druhem práce řidič kamionové dopravy. Dne 9. 1. 2017 utrpěl žalobce při kontrole vozu úraz, při němž došlo k podvrtnutí levého kolenního kloubu s roztržením vnitřního menisku. Od 11. 4. 2018 byl žalobce uznán invalidním pro invaliditu prvního stupně. Jeho dočasná pracovní neschopnost skončila 25. 5. 2018 a dne 28. 5. 2018 nastoupil žalobce zpět do zaměstnání. Dne 30. 5. 2018 žalobce nepracoval, neboť mu ze strany žalované nebyla přidělena práce. Již v době od skončení pracovní neschopnosti do skončení pracovního poměru byl žalobci přiznán invalidní důchod a žalobce byl dlouhodobě nezpůsobilým k výkonu práce (podle pracovní smlouvy). Dne 24. 7. 2018 byla k návrhu žalované uzavřena dohoda o skončení pracovního poměru k 31. 7. 2018, v níž bylo konstatováno, že žalobce dlouhodobě pozbyl „pracovní“ způsobilost k výkonu dosavadní práce, ovšem zůstalo sporné, zda v souvislosti s pracovním úrazem, či nikoli. Soudy dospěly ke skutkovému závěru, že dlouhodobě zdravotně nezpůsobilým se žalobce stal pro následky úrazu ze dne 9. 1. 2017, kterým došlo také k zásadnímu zhoršení onemocnění páteře žalobce. V období druhého čtvrtletí roku 2018 byla čtrnácti zaměstnancům žalované, pracujícím na stejné pozici jako žalobce, zúčtována mzda 1 200 460 Kč za 6 664 hodin vykázaných na mzdových listech, ačkoliv skutečná týdenní pracovní doba byla pravidelně o 45 % delší než dohodnutých 40 hodin týdně. Žalovaná poukázala žalobci částku 214 544 Kč, která byla na jeho účet připsána dne 27. 1. 2021.

14. Za tohoto skutkového stavu závisí napadený rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázky hmotného práva, kterou dovolatelka formuluje jako čtvrtou v pořadí a jejíž podstatou je výklad pojmu týdenní pracovní doba pro účely zjištění průměrného hrubého měsíčního výdělku ve smyslu ustanovení § 356 odst. 2 zákoníku práce. Vzhledem k tomu, že tato otázka nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud řešena, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalované je ve věci samé podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné. Dovolání je přípustné též pro řešení páté otázky, v jaké formě stanoví soudy náhradu mzdy nebo mzdové nároky, neboť při jejím řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. V rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud ve všech souvislostech vyřešena šestá právní otázka, u níž stanovení výše náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za jednotlivé dny závisí na dílčích otázkách, z jakého rozsahu hodin se vychází, v jaké poměrné části by měl být zohledněn invalidní důchod, zda je nutné přihlížet k „nějakému dosažitelnému pravděpodobnému výdělku“ a z jakého rozhodného období je nutno vycházet při zjišťování průměrného výdělku; proto i pro řešení těchto otázek je dovolání žalované ve věci samé přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř.

15. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalované je

opodstatněné.

16. Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že ke skončení pracovního poměru účastníků došlo k 31. 7. 2018 – podle zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 30. 9. 2018 (dále jen „zák. práce“).

17. Podle ustanovení § 67 odst. 3 zák. práce pro účely odstupného se průměrným výdělkem rozumí průměrný měsíční výdělek.

18. Podle ustanovení § 356 odst. 2 zák. práce má-li být uplatněn průměrný hrubý měsíční výdělek, přepočítá se průměrný hodinový výdělek na 1 měsíc podle průměrného počtu pracovních hodin připadajících na 1 měsíc v průměrném roce; průměrný rok pro tento účel má 365,25 dnů. Průměrný hodinový výdělek zaměstnance se vynásobí týdenní pracovní dobou zaměstnance a koeficientem 4,348, který vyjadřuje průměrný počet týdnů připadajících na 1 měsíc v průměrném roce.

19. Pojem týdenní pracovní doby není zákoníkem práce výslovně definován (srov. zejména § 78 zák. práce). Za použití systematického výkladu lze však uzavřít, že s týdenní pracovní dobou pracuje zákoník práce jako s dobou, kterou má zaměstnavatel právo (a zároveň povinnost) rozvrhnout, a v níž má zaměstnanec povinnost konat osobně práce podle pokynů zaměstnavatele (srov. § 38 odst. 1 zák. práce). Zaměstnavatel je povinen vypracovat písemný rozvrh týdenní pracovní doby (viz dále § 84 zák. práce), přitom práce přesčas je prací konanou zaměstnancem na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu vyplývající z předem stanoveného rozvržení pracovní doby a konaná mimo rámec rozvrhu pracovních směn [§ 78 odst. 1 písm. i) zák. práce]. Systematický výklad svědčí tedy pro závěr, že týdenní pracovní dobu rozvrhuje dopředu zaměstnavatel, a to buď v délce stanovené týdenní pracovní doby (případně v délce jejího zkrácení – viz dále § 79 zák. práce), nebo v délce sjednané kratší pracovní doby (§ 80 zák. práce). Součástí týdenní pracovní doby není proto práce přesčas. Vykonával-li zaměstnanec (v rozhodném období) práci přesčas, odrazí se tato skutečnost při zjišťování průměrného výdělku postupem podle § 353 odst. 1 zák. práce (ke zjištění průměrného výdělku při zúčtování mzdy za práci přesčas v jiném rozhodném období než v tom, ve kterém byla tato práce vykonána, viz § 353 odst. 3 zák. práce). Proto není žádného důvodu, aby práce přesčas byla znovu zohledněna při stanovení průměrného hrubého měsíčního výdělku započítáváním do týdenní pracovní doby.

20. Odpověď na čtvrtou otázku tedy zní, že pod pojmem týdenní pracovní doby ve smyslu ustanovení § 356 odst. 2 věta druhá zák. práce je nutné rozumět dobu, kterou byl zaměstnavatel povinen zaměstnanci rozvrhovat v rozhodném období. Může se jednat o stanovenou týdenní pracovní dobu, zkrácenou týdenní pracovní dobu nebo kratší pracovní dobu.

21. Ve vztahu k páté právní otázce, tedy k formě, v níž soudy přiznávají mzdové nároky, bylo již v judikatuře Nejvyššího soudu uzavřeno (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 21 Cdo 2640/2017), že „srážky na ... povinné odvody je povinen za zaměstnance provést (odvést) zaměstnavatel jako plátce daně (záloh na daň) příslušnému správci daně (srov. § 38h a násl. zákona č. [586/1992](#) Sb.), jako plátce pojistného na sociální pojištění příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (srov. § 8 odst. 1, § 9 odst. 1 zákona č. [589/1992](#) Sb.) a jako plátce pojistného na zdravotní pojištění příslušné zdravotní pojišťovně (srov. § 5 odst. 1 a 3 zákona č. [592/1992](#) Sb.). K těmto srážkám ze mzdy (náhrady mzdy) zaměstnavatele též odpovídajícím způsobem opravňuje ustanovení § 145 odst. 1 a 2 písm. b), § 146 písm. a) a § 147 odst. 1 písm. a) a b) zák. práce ... Odvedením těchto plateb příslušným orgánům žalobkyně plnila svůj dluh.“ Náhradu za ztrátu na výdělků náležející zaměstnanci od 1. 1. 1993 soud stanoví v „hrubé“ výši; je pak věcí plátce daně (pojistného), popřípadě samotného poplatníka (pojištěného), aby v souladu se zákonem splnil své povinnosti při výběru a placení (odvodu) daně (zálohy na daň, pojistného) [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2618/2000].

22. Odvolací soud tak sice na základě částečného zpětvzetí žaloby zrušil rozsudek soudu prvního stupně ohledně nároku na zaplacení částky 214 544 Kč a v této části řízení zastavil, ale v dalším výroku již nesprávně nezohlednil tvrzení žalované přednesené u odvolacího jednání, že výše uvedená částka „je po odvodu“ a odpovídá „rozdílu mezi částkou 262 560 Kč a zálohou na daň z příjmu ze závislé činnosti“. S ohledem na výše uvedené se však jedná o tvrzení relevantní, neboť byla-li by prokázána jeho pravdivost, musel by být učiněn závěr, že ve výši (správně zaplaceného) odvodu plnila žalovaná svůj dluh na odstupném. Nad rámec uvedeného lze ještě připomenout, že soudy počítaly odstupné správně v „hrubé“ výši (viz zejména výpočet pod bodem 35 rozsudku soudu prvního stupně, s nímž odvolací soud souhlasil), a nepřiznaly-li celou vypočtenou částku, stalo se tak v důsledku vázanosti žalovanou částkou, byť k jejímu omezení došlo patrně v důsledku právního omylu žalobce (k omylu žalobce při stanovení žalované částky v „čisté“ výši srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 21 Cdo 85/2002, uveřejněné pod č. [57/2003](#) Sb. rozh. obč.).

23. Pro řešení šesté právní otázky je zásadní ustanovení § 271b odst. 1 zák. práce, podle něhož náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity přísluší zaměstnanci ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem dosahovaným po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání s připočtením případného invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu. Ke snížení invalidního důchodu pro souběh s jiným důchodem podle právních předpisů o důchodovém pojištění, ani k výdělkem zaměstnance, kterého dosáhl zvýšeným pracovním úsilím, se nepřihlíží.

24. Škoda, která vzniká následkem pracovního úrazu, spočívá též ve ztrátě na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity). Náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity vyjadřuje skutečnost, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem pracovního úrazu snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za ztrátu na tomto výdělkem je poskytnout přiměřené odškodnění zaměstnanci, který není schopen pro své zdravotní postižení způsobené pracovním úrazem dosahovat takový výdělek, jaký měl před poškozením. Škoda spočívající ve ztrátě na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity je majetkovou újmou, která se stanoví, jak vyplývá z ustanovení § 271b odst. 1 zák. práce, zásadně ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem zaměstnance před vznikem škody na straně jedné, a výdělkem zaměstnance po pracovním úrazu s připočtením případného invalidního důchodu poskytovaného z téhož důvodu na straně druhé. Tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného zaměstnance a jeho neschopnost dosahovat pro následky pracovního úrazu stejný výdělek jako před poškozením. O vztah příčinné souvislosti mezi ztrátou na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) a pracovním úrazem se jedná pouze tehdy, vznikla-li tato škoda (došlo-li k poklesu nebo k úplné ztrátě výdělkem) následkem pracovního úrazu (tj. bez pracovního úrazu by ztráta na výdělkem nevznikla tak, jak vznikla).

25. Má-li dojít ke stanovení náhrady za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti za jednotlivé dny, v nichž zaměstnavatel nepřiděloval zaměstnanci práci z důvodu, že zaměstnanec ztratil zdravotní způsobilost ke sjednané práci z důvodu pracovního úrazu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2022, sp. zn. 21 Cdo 1334/2021), a zároveň zaměstnavatel neměl možnost převést zaměstnance na jinou práci odpovídající jeho zdravotnímu stavu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 21 Cdo 1392/2019), je nevýznamná úvaha o „nějakém dosažitelném pravděpodobném výdělkem“ zaměstnance, jenž je stále u (odpovědného) zaměstnavatele zaměstnán. Rozsah práce, kterou zaměstnanec neodpracoval (a v němž tedy došlo ke ztrátě výdělkem), je dán tím, v jakém rozsahu mu byl zaměstnavatel povinen přidělovat práci ve smyslu ustanovení § 38 odst. 1 písm. a) a § 34b odst. 1 zák. práce. Pro určení doby, po kterou docházelo ke ztrátě na výdělkem, není proto významné, zda zaměstnavatel nařídil či požadoval (srov. § 93 odst. 2 a 3 zák.

práce) práci přesčas.

26. Invalidní důchod se poskytuje v měsíční výši [srov. § 41 zákona č. [155/1995](#) Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“)]. Vznik nároku na invalidní důchod nezávisí na tom, jestli pojištěnec stále pracuje, či nikoliv (srov. § 38 zákona o důchodovém pojištění), a pojištěnci vzniká nárok (stejně jako se mění jeho výše či nárok zaniká) k určitému dni bez ohledu na to, zda jde u pojištěnce o den pracovní, či nikoliv (srov. § 54 a § 56 zákona o důchodovém pojištění). Proto i při stanovení náhrady za ztrátu výdělku (za jednotlivé dny) je nutné vycházet z poměrné části invalidního důchodu připadající na kalendářní den, a nikoliv na den pracovní.

27. Odvolací soud tak nepostupoval správně, přiznal-li žalobci za den 30. 5. 2018 náhradu ztráty na výdělku za 11,6 hodin a ve dnech 6. 7. a 7. 7. 2018 za celkem 23,2 hodin, a přepočítal-li invalidní důchod žalobce na pracovní dny (včetně státních svátků).

28. Nárok na náhradu za ztrátu na výdělku vzniká dnem, kdy došlo k poklesu (ztrátě) výdělku. Začala-li tedy ztráta na výdělku vznikat po skončení pracovní neschopnosti žalobce (srov. např. výše uvedený rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 21 Cdo 1392/2019), tedy po 25. 5. 2018, je nesprávný závěr odvolacího soudu, že pro stanovení náhrady za ztrátu na výdělku je rozhodným obdobím (ve smyslu § 354 odst. 1 zák. práce) druhé čtvrtletí roku 2018.

29. Formulovaná druhá otázka, založená na přesvědčení žalované o nemožnosti přihlížení k závěrům znaleckého ústavu, jemuž zaniklo oprávnění vykonávat znaleckou činnost, je vytýkaným procesním pochybením, nikoliv otázkou procesního práva řešenou odvolacím soudem. Protože je dovolání přípustné k řešení jiných právních otázek, dovolací soud se jí zabýval (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), avšak neshledal, že by k vytýkanému procesnímu pochybení došlo. Soudy totiž jasně vycházely z toho, že „znalecký ústav

- Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci pozbyla ke dni 31. 5. 2020 znalecké oprávnění“. Znalecký posudek je datován 9. 3. 2019 a zpracovatelé posudku byli slyšeni při jednání dne 14. 2. 2020, tedy v době, kdy o znaleckém oprávnění znaleckého ústavu nebylo pochyb. Ztrátu tohoto oprávnění soudy zohlednily v průběhu řízení tak, že další znalecké úkoly zadaly (resp. zadal soud prvního stupně a odvolací soud s jeho postupem souhlasil) po uvedeném datu jinému znalci, jenž měl (mimo jiné) objasnit odborné otázky, o nichž měl soud pochybnost. Tento postup je zcela v souladu se zákonem, neboť nemůže-li vést k výsledku (zde k odstranění pochybností o správnosti posudku) vysvětlení původního znalce, nechá soud znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem (§ 127 odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

30. Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu ve výroku II a v akcesorických výrocích o náhradě nákladů řízení zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud v dotčené části rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu ve Zlíně) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Další články:

- [Domácí násilí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nahlížení do spisu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náklady exekuce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Územní samospráva](#)
- [Zákonný soudce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přebírání důkazů z trestního řízení před správními soudy](#)
- [Tarifní hodnota](#)
- [Nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU](#)
- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)